

Kováts Albert

Egy interjúban azt mondta Donáth Péter, fiatalon eltávozott fiatal képzőművészünk, hogy „Jobban kezdett érdekelni a felület, mint a kép, pontosabban, mint az ábrázolás” – és mondhatná ezt Dréher János is. Donáth Péter neve jogosan merül fel, hiszen ő volt a magyar művészetben, aki elsőként alkalmazott maszszát a kép matériájaként, azaz nem elégitette ki a felület, az epidermisz megmunkálása, ő anyagi értelemben is mélyre akart hatolni. Másfelől hagyni akarta, hadd beszéljen az anyag saját hangján, s ő szinte személytelenné vált a mű háttérben. Mindezek a vonások a generációval fiatalabb Dréhernél is feltűnnek. Ha utólag meg lehet okolni a masszavakolat használatának képzőművészeti célját, mégis, az indítéka, vagyis az, ahogyan a művész hozzányúl, az, ahogyan munkásságában kizárólagossá válik, elemi, ösztönös, irracionális. Amiben anyagkezelése viszont döntően különbözik Donáth gesztusától, az az, hogy vakolatszerű szgrafittó-rétegeket képez, és jellegzetes módon hasítja és karcolja a felszínt. Ez a mód a közelmúltban elhunyt kedves kollégánk Kovács László módszerével ápol rokonságot, azzal a különbséggel, hogy ő organikus motívumokból építkezett, míg Dréher felületkezelése egyfajta szabálytalan geometria szellemében fogant. A mértan vonalai nyomán több helyütt hasítások nyílnak, melyeken át alsóbb rétegek villannak elő.

Dréher János képeit legutóbb a Magyar Festők Társasága „Faktúra” című tárlatán állítottam ki. A képek láttán arra kellett gondolnom, hogy a festő bármelyik műve, vagy egy-egy célzatos válogatás hasonló joggal és megindokolhatóan szerepelhetne vagy szerepelhetett volna még jónéhány elképzelt és korábban már meg is valósult kiállításon, mint például a Vakolat és homok, Anyagszerűség, Rétegek, Struktúra, Posztgeometria, Fragmentum, Rész és egész, Fehér képek, Monokromia, Siklasztikák, vagy Képtárgyak címűek.

Aki nem ismeri Dréher műveit, ennek alapján eklektikus, jellegtelen táblaképekre gondolnak. Természetesen egyáltalán nem erről van szó. A különlegesen sokféle megfelelés oka a festőnek bizonyos képzőművészeti jelenségekre való éppenhogy nagyonis eredeti ráérzésében, ráhangolódásában keresendő. A „nagyonis eredeti” egyfelől a ráérzés típusát kívánja minősíteni, másfelől a képzőművész ösztönös, egyszersmind gyakorlati rátalálását a kifejező és a mindenkorli feladathoz alkalmazható technikai eljárásra. A számos kiállításon indokolható részvétel lehetősége ennek a művészetnek a sokarcúságát dicséri és azt jelzi, hogy a művész alkotásait komplex módon fogadják magukba különféle körjelenségek lenyomatát.

Benyomásunk azért lehet jogos, mert Dréher János műveiben a XX. századi művészetnek számos máig ható leleménye és újítása van jelen, festői magatartása a mai művelt néző szemléletét alapjában meghatározó művészettörténeti fordulaton alapszik. Úgy is mond-

hatnánk Dréher gördülékenyen beszél a modern művészet nyelvét. A centrális perspektíva és a direkt ábrázolás elvetése; „a kép” mint önálló entitás, „beszédes tárgy”; síkszerűség, a képmező szuverén kezelése. A kubizmustól és a geometrikus irányoktól örökölt bizonyos tartózkodó személytelenség, hagyatkozás „a formák szavára”, a formák önmozgására. A szürrealizmustól a kivillanó mélyvilág nemegyszer ösztönös sejtése és „titkos jelek” a felszínen. Laza geometriája Ben Nicholsonéval rokon, szgrafittó-szerű vakolat-technikája pedig Antonio Tapies munkásságát idézi. A Schwitters-től a combine painting-ig az elmúlt századon végigvonuló töredékesség- és roncsolás-kultusz Dréhernél is érezteti hatását. Mindezek a mai képzőművészeti műveltség ismerettárában együtt lévő meghatározó elemek a festő munkáinak viszonylagos monokromitásával, „tárgyilagos” statikusságával, a mű méltóságának kifejezésével, minden expresszív heveségtől és súlyos drámaiságtól tartózkodó magatartásával együtt nyerne eredeti ízt.

Budapest, 2006. Csepel Galéria

Építészeti fossziliák
2004. vegyestechnika 80x80

Architectural fossils
2004. mixed technique 80x80